

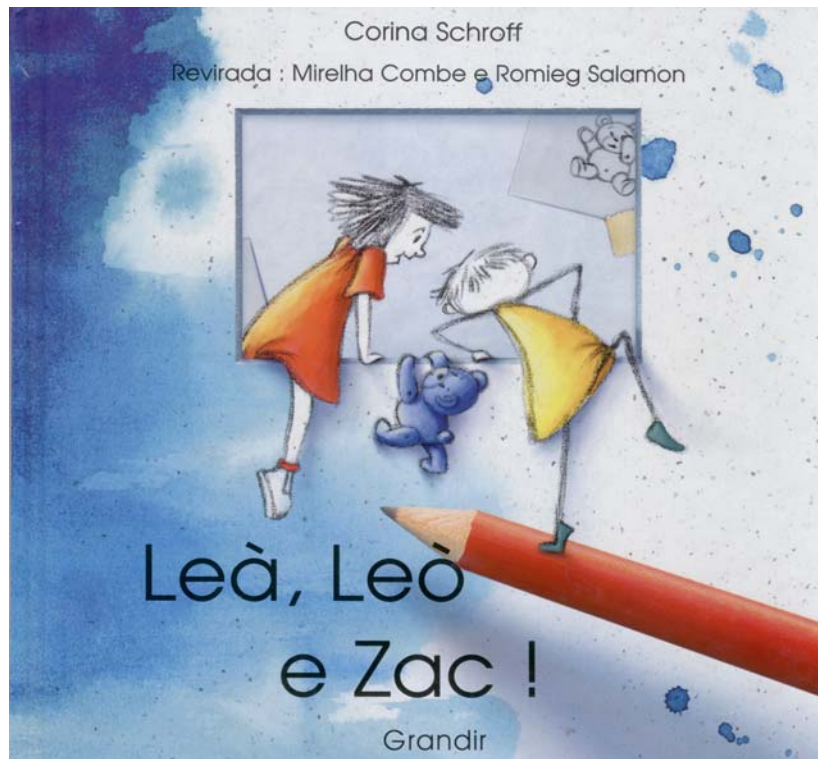
Leà, Leò e Zac

Tèxt e ilustracions de Corina SCHROFF, Grandir, 2000.

www.editionsgrandir.fr

Revirada a l'occitan per Mirelha Combe e Romieg Salamon.

Un album en provençal.

I. La presentacion de l'album

1. <i>lo títol</i> : Leà, Leò e Zac	5. <i>lo format</i> : 20 x 20 cm
2. <i>l'autor</i> : Tèxt e ilustracions de Corina Schroff	6. <i>la data de parucion</i> : primièr trimèstre de 2000 per las doas versions (en occitan e en francés).
3. <i>l'illustrator</i> :	7. <i>la colleccion</i> :
4. <i>l'ostal d'edicion</i> : Edicions Grandir, 2000. www.editionsgrandir.fr	8. <i>la revirada</i> : Revirada a l'occitan per Mirelha Combe e Romieg Salamon. Adaptacion en provençal.

II. Lo resumit de l'album

La creacion es un afar plan complèx e sovent susprenent. Aquò se sap.

Per escriure l'istòria d'un album pels mainatges, o per l'illustrar, los autors trabalhan per ensages. Aquò se sap tanben. Sovent tòrnan sul tèxt, modifican los imatges ! De costuma, tot se passa plan.

Mas a Corina Schroff, li arribèt una causa, que l'espantèt : los personatges, encara non definitius, tot d'una, se metèron a bolegar, a parlar e a li rebeclar que volián menar sa rota tot solets !

L'autora nos convidava sus las pesadas (coloradas) de tres estafièrs (Leà, Leò e Zac) per un itinerari pas ordinari.

Fai tirar !

III. Literatura

1. *Los mots-claus*

l'enfància¹ : grandir, somiar, lo sòm, lo sòm,

las arts visualas : las colors, dessenhhar, colorar, pintrar, escafar

los sentiments : la jòia, la paur...

2. *L'atge ?* cicle 3

4. *Bastir lo sistèma dels personatges*

a. dos enfants, lo fraire e la sòrre ? dos amics ? e un orson... son reals los personatges ? non ! son imaginaris e pas definitius ! enfin es çò que pensava l'autora...

b. Leò e Leà parlan entre eles, parlan a Zac

c. Leò e Leà parlan a l'illustratritz, una femna (« seràs brava » es la sola marca que permet de l'identificar)

6. *Los luòcs*

a. Los eròis, Leò e Leà, per çò que sembla èsser una fenèstra, dintran dins un ostal (?) (primièra e segonda de cubèrta) e ne semblan sortir (davalat ?) en tresena e e quatrena de cubèrta.

b. L'istòria se passa dins la pagina d'un libre ; los personatges i pareisson embarrats.

7. *Lo temps*

a. L'album es passat situat dins lo temps ; l'istòria se debana a l'ora d'ara.

b. Fa jorn quand dintran los enfants per la fenèstra ; la nuèch es tombada quand ne sortisson. L'istòria se passa pendent una jornada ?

---

¹ Florian VERNET, Vocabulaire thématique français-occitan, Lo gat ros, publ. Univ Montpellier III, 2005.

8. Los simbòls

Lo miralh

La pòrta

9. L'inter-textualitat

Aqueste album a pas res a veire amb lo metòde recent d'aprendissatge de la lectura emai se semblèsson los títols.

11. La mesa en imatges e las interaccions amb lo tèxt

a. la redondància :

D'unes imatges tòrnan dire clarament çò ditz pel tèxt :

« Nos vas pas escafar » ; « Bota, nos coloras » ; « Daissa-nos sortir » ; « Mèfi, vas tombar »

b. la complementaritat :

Dins la primièra de cubèrta : dos enfants (Leò e Leà) seguits de Zac l'orson dintran dins « un ostal » (De qual es aquel ostal ? Es vertadièrament un ostal ?)

Per capitar meton lo pè sus un gredon (Qual lo ten aqueste gredon ? Qual los ajuda a dintrar ? Perqué un gredon ?)

Vesèm plan que lo tèxt sufís pas per comprene çò que se va passar dins aqueste album.

Quinas competéncias comunicativas trabalhar amb los imatges ?

En lenga segonda, los imatges redondants o que complètan lo tèxt seràn los imatges mai interessants per menar los ecolans aprene a repetar, a dire, a reformular, a comunicar. Seràn al servici de l'expression orala... condicion necessària a la dintrada dins l'escrich.

c. la divergència :

d. los imatges autonòms :

e. lo tèxt – imatge :

12. *Far de literatura es...?* per exemple, considerar la cubèrta coma significanta.

La cubèrta, lo primièr apròchi del libre :

En lenga segonda, lo regent deu balhar als escolans, pauc a cha pauc, las aisinas que lor permetràn de melhor parlar dels libres ; de los abordar amb lo lexic especializat que mestrejan, sovent mas pas tojorn, en lenga una ; de ne sasir lo contengut (en formular d'ipotèsis) abans de legir !

Qu'es aquò una cubèrta ?

Tot un trabalh en grop classa permetrà de bastir en cò dels escolans çò qu'es una cubèrta... e de far prene consciéncia de l'utilitat de l'espepissar de pròche que las cubèrtas permeton una primièra exploracion de l'istòria.

Sus una primièra de cubèrta, òm retrobarà dos elements màgers :

* lo tèxt de la cubèrta

- lo títol del libre : lo nom del libre.
- lo nom de l'autor(a) : la persona qu'a inventada l'istòria.
- lo nom de l'illustrator / illustratritz : la persona qu'a dessenhats los imatges de l'album.
- lo nom de l'editor, de l'ostal d'edicion : l'entrepresa que publica lo libre, lo fa fabricar a un imprimeire e puèi lo fa vendre per una librariá.

(Tipe de letras e situacion dins la pagina :

- letras gròssas, letras pichonas
- en baston (= en majusculas d'imprimariá), en estacat (= escritura cursiva = l'escritura quand òm escriu), en script (= l'escritura dels libres...)
- en gròs, en pichon, pus gròs, pus pichon
- en gras, en magre
- la majuscula d'imprimariá, la minuscula d'imprimariá
- centrat (-ada), al centre, a esquèrra, a drecha, en naut, en bas...)

* una illustracion

- los imatges balhan una idèa dels personatges, de çò que arriba al(s) eròi(s) (l'accion).

(veire activitats a partir d'una cubèrta d'album, IV, 3)

14. *La transversalitat dels aprendissatges :*

Aqueste album es formidable :

a. que permet un apròchi formidable de **las arts visualas** (lo lexic de las colors, los vèrbs d'accion, las aisinas per pintrar, dessenhats, las colors primàrias, las colors segondàrias)

b. serà tanben plan interessant de notar cossí permet la bastison de las nocions de temps e d'espaci :

- la bastison de **la nocion d'espaci**

Dins la partida III, 6, avèm vist lo cambiament d'espaci, defòra/dedins. Una altra lectura es possible : los enfants dintran dins lo libre en trin de nàisser, dins l'acte creatiu d'una autora un pauc perduda davant son fuèlh, per efraccion que los esperava pas (pus)... sens demandar l'autorizacion qu'an ja un brave caractèr... que s'impausa fin finala a lor creatritz.

A lor torn, Leà, Leò e Zac venon poblar un país imaginari, ont los personatges (fictius dels albums de literatura per la joïnessa) escapan (es tojorn aital) a lor creator : un còp acabat lo libre aparten als legeires liures d'imaginar... ont menan los escaliers de la quatrena de cubèrta.

Autre element : per i dintrar dins aqueste país, los personatges an besonh de l'autora, de son gredon... coma se vei en primièra de cubèrta quand Leà se i apièja dessús... asard e intencionalitat se mesclan.

- la bastison de **la nocion de temps** (III, 7).

Lo passatge del jorn a la nuèch suggerís l'idèa d'autres passatges :

- la compreneson – imaginacion : lo legeire dintran dins lo libre e se l'apropria, s'autoriza d'imaginar la seguida de l'istòria.
- l'endormiment, lo passatge del temps del despèrtament al temps dels sòmís : lo legeire fa la cabussada dins lo mond que los eròis de l'album legit conquistan son autonomia.

IV. *Prene lenga amb l'occitan*

1. Las particularitats del tèxt

En occitan, los escolans se devon tanben apropiari las interjecions : « Òu ! » ; « Sas » ; « Oai » ; « Coquin » ; « Mèfi » ; « Tè, ve »...

2. Los elements de lenga

a. lo lexic de l'album

- Podrem pas evitar, amb un album tant polit, lo lexic de las colors. Subretot que sembla d'èsser la volontat de l'illustratritz : jaune + blau = verd. Una sortida al musèu seriá l'escasença de s'entraïnar a manipular aqueste lexic.
- Lo lexic de l'espaci : dessus, dejós, dedeins, defòra.

b. las foncions lengatgièras

<i>Se presentar</i>	<i>L'òrdre amb l'imperatiu (demandar quicòm en emplegant l'òrdre)</i>	<i>La demanda, l'interogacion</i>
« Ieu mi dien Leò E ieu, siáu Leà E ieu, mon nom es Zac ! »	« Regarda » « Cala-ti » « Laissez-nous sortir »	« Que fas aquí ? » « Que li fas a Zac ? » « La podèm dubrir ? »

c. las foncions lengatgièras caracteristicas

« T'agradam pas ? »

3. Las activitats : la cubèrta d'un album

Questions de formular en foncion de las respensas esperadas.

De questions per denotar

- quines personatges vesèm sus la cubèrta... vesèm un drollet ?
- que fan lo drollet e la drolleta...?
- son solets los pichons...?
- la drolleta, que fa... sembla contenta ?

De questions per connotar

- d'après çò que vesèm sus la cubèrta, que pensatz que se va passar dins aquela istòria...

Qualques activitats (cadun a sa taula en autonomia, sollicitat pel regent) per comprendre çò qu'es una cubèrta, per identificar los diferents elements de la cubèrta d'un libre :

- reconstituir lo copacap (tròces irregulars) de la cubèrta en agachar lo modèl.
- reconstituir lo copacap (en bendas) de la cubèrta en agachar lo modèl.
- enrodat lo títol del libre en blau ; lo nom de l'autor(a) en roge ; lo nom de l'illustrator en verd...
- pegar los noms dels personatges sus la cubèrta de causir dins una tièra (una banca de mots).

Jamai de la vida, aquestes exercicis seràn pas faches per totes los albums... serà pas necite de passar tròp de temps sus aquestas activitats. Lo temps d'escambi sus la cubèrta es un temps de manipulacion de la lenga per balhar mai enveja de cabussar dins l'istòria. Pel regent s'agís de crear l'urgéncia, l'urgéncia de legir !